

21.1.2010

Viitteenne UUS-2008-R-1-531

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle

Viite: Uudenmaan ympäristökeskuksen kuulutus 17.11.2009

Lausunto Santalan tuulipuiston laajennuksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri on Suomen luonnonsuojeluliiton maakunnallinen piirijärjestö. Hanko kuuluu sen toimialueeseen.

Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri toteaa, että se kannattaa jyrkästi tuulivoiman kehittämistä. Tuulivoimaloistakin on haittoja, mutta niitä voidaan ennalta ehkäistä tehokkaasti valitsemalla niille luonnon kannalta haitattomimmat sijoituspaikat. Samalla voidaan varmistua tuulivoiman sosiaalisesta hyväksyttävyydestä. Siksi on hyvä, että Santalan tuulipuiston laajennushankkeestakin tehdään yva.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on varsin kattava. Kuitenkin varsinkin kappaleessa 7 Arvioitavat *ympäristövaikutukset, tarkastelualue ja arviointimenetelmät* tulisi tarkentaa tehtävien inventointien laajuutta ja aikoja sekä saattaa menetelmät vastaamaan kansainvälisiä suosituksia. Myös yvan aikataulu on turhan tiukka.

Vaihtoehtovertailut

Kaksi tai kolme voimalaa ei ole riittävä vaihtoehtovertailu. Vaihtelua saisi tekemällä vaikka kokeiluvaihtoehdon, jossa olisi voimaloiden sijoittelu olisi toisenlainen. Vaihtoehtovertailua voisi syventää myös vertailemalla tätä hanketta WPD Finlandin hankkeeseen muutenkin kuin hankkeiden yhteisvaikutusten osalta. Kiinnostavinta olisi ollut vertailla tätä hanketta maakuntakaavassa osoitettuun merivaihtoehtoon.

Tuuliatlaksen mukaan paikka on tuulioloiltaan parhaita Suomen mantereella. Tästä syystä pitäisi arvioida voitaisiinko nykyiset tuulivoimalat korvata tehokkaammilla jollain sopivalla aikavälillä.

Kartassa esitetyissä sijoituspaikkapiirroksissa kaksi 3 MW voimalaa on sijoitettu lähemmäs toisiaan kuin kolme 2 MW voimalaa. Sen perusteella arvioiden alueelle voisi sopia myös kolme 3MW voimalaa. Koska kahden megawatin voimaloiden haitat ovat lähes yhtä suuret kuin kolmen megawatin voimaloiden, tulisi haittojen ja hyötyjen optimoimiseksi tutkia myös kolmen 3 MW voimalan toteutusvaihtoehtoa.

Aikataulu

Kappaleessa 4.5. ja kuvassa 4-2 esitetty aikataulu ei voi toimia, se on liian tiukka: samana keväänä ohjelma ja selostus, tässä ajassa ei luontoinventointeja voi yksinkertaisesti suorittaa. Hanketta varten suoritettaviin ympäristövaikutusten selvityksiin nähden aikataulu vaikuttaa liian kireältä. Erityisesti lintujen ja lepakoiden muuton ja muuttoreittien arviointi kevät- ja syysmuuttojen aikana vaatii riittävän selvitysajan. Toinen maastokausi olisi lepakoiden ja lintujen osalta paikallaan.

Yhteisvaikutukset

YVA-päätös edellyttää Hankoniemelle suunniteltujen tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksen huomioimista.

Tätä vertailua varten on vaikutukset arvioitava sekä tarvittavat selvitykset suoritettava myös olemassa olevan tuulipuiston osalta. Näin saadaan myös vertailuaineistoa kokonaisvertailua varten.

Yhtenäinen tuulipuistoalue muodostaa isomman esteen linnuille kuin erillisten saarekkeiden. Muuttoreittejä arvioitaessa on huomioita tämän laajennussuunnitelman mukaisten voimaloiden lintuja ohjaava vaikutus, joka saattaa ohjata linnut epäedullisesta suunnasta Koverharin tuulipuiston alueelle.

Liitteessä 1 oleva kartta kuvastaa suunniteltujen tuulipuistojen linnuille ja lepakoille aiheuttamaa puskurivaikutusta sekä aluetta jota nämä lajit välttävät. Puskurivyöhykkeen leveys on 500 m ja kokonaisleveys on 2000 m, jota useissa kansainvälisissä artikkeleissa pidetään esimerkiksi lintujen käyttämänä väistämismittana.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Kysely tulee tehdä kaikkiin lähimpiin talouksiin kattavasti eikä vain satunnaisotannalla. Lisäksi kysely tulee tehdä Santalan, Krogarsin ja Lappohjan alueen väestölle sekä otantana Tvärminnen, Taktomin ja Hangon keskustan alueen väestölle. Alueella on runsas kesämökkiläisten joukko, joka on otettava huomioon edustavasti tutkimuksissa.

Virkistysarvojen heikentyminen osalta olisi menetelmiä täsmennettävä.

Yleisötilaisuuksissa on ilmennyt tuulivoimaloita kohtaan ilmennyttä terveydellistäkin pelkoa. Vaikka se on meidän mielestämme perusteetonta, sen laajuus ja syyt olisi hyvä selvittää.

Yvassa voisi selvittää, voisiko asukkaiden mahdollisuus ostaa osuuksia tuulivoimaloista omaan käyttöön vähentää vastustusta.

Lepakot

Lepakoista on Hankoniemellä tavattu lähes kaikki maamme lajit. Niiden muutto tulee selvittää perusteellisesti. Hankoniemen kärjessä sekä Täktomissa tehdyt selvitykset ovat kuitenkin liian kaukana antamaan täydellistä perustetta muuton arvioimiseksi tuulipuiston alueelle.

Ohjeistuksena viittaamme Eurobats-julkaisuun numero 3 (kirjallisuusviite 1). Sen mukaan on näin tärkeän muuttoväylän tutkimukseen käytettävä kaksi maastokautta.

Myös tutkimusalueen tulee olla laajempi ja Eurobats-ohjeen mukainen.

Selostuksessa on arvioitava ilmastonmuutoksen vaikutukset lepakkojen muuttoon koko tuulipuiston käytön ajalle.

On suunniteltava myös seurantaohjelma tuulipuiston vaikutuksista lepakoihin koko tuulipuiston olemassaolon ajaksi Eurobats-ohjeistuksen mukaisesti.

Linnut

Hankoniemen läpi muuttaa paljon lintuja keväisin ja varsinkin syksyisin. Lintujen muuttolinjat tulee selvittää hankealueen kohdalla riittävän pitkiltä ajanjaksoilta sekä kevät- että syysmuuttokauden osalta.

Myös alueen pesimälinnuston selvittämiseksi tulee tehdä riittävän monta maastokäyntiä. Yksi kerta ei riitä mihinkään. Tuulivoimaloiden vaikutuksista pesivään linnustoon kannattaa tutustua kirjallisuusviitteen 3 tutkimuksessa.

Tuulipuiston aluetta koskevia muuttotutkimuksia on erittäin vähän ². Siksi lintujen muuton selvittäminen on tehtävä huolellisesti. Edellytämme linnustonselvityksestä selkeän menetelmän kuvaamista ohjelmaan. Tutkimuksen pitää kestää kaksi vuotta tarpeellisen pohjan saamiseksi arviointia varten. Parasta olisi selvittää näkyvän muuton lisäksi "näkyvätöntä" pikkulintumuuttoa ja yömuuttoa esimerkiksi tutkalla.

Lisäksi on suunniteltava seurantaohjelma tuulipuiston vaikutuksista lintuihin koko tuulipuiston olemassa olon ajaksi.

Melu

Melun osalta tulisi myös kiinnittää huomiota liikenteen lisääntymiseen ja melun välttämiseen. Melulla on vaikutuksia myös alueen eläimistöön, joka on selvitettävä. Melun vaikutus ihmisiin ja eläimistöön perustuu kaikkien melulähteiden aiheuttamaan yhteiseen melutasoon. Vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida kokonaismelu huomioiden tuulivoimalat, maantie- ja rautatieliikenne sekä lähialueella olevien teollisuuslaitosten melu.

Muut vaikutukset

Ohjelmasta puuttuvat seuraavat selvitykset:

Pohja- ja pintavedet

Tulisi tutkia ja arvioida varsinkin "parannetun" tiestön vaikutus pohjaveteen ja sen muodostumiseen. Tiestön kunnostaminen sekä tuulivoimaloiden rakentaminen väistämättä vaikuttaa myös pintavesien liikkeisiin. Myös mahdollisten vahinkojen, esim. tuulivoimalan vaihteiston tai muuntajien öljypäästöjen estäminen olisi kuvailtava.

Luontotyypit

On syytä maastossa tarkastaa onko alueella uhanalaisia (SY 8/2008) tai METSO-luontotyyppejä.

Pirstoutuminen

On myös syytä pohtia hankkeen vaikutuksia alueen luonnon pirstoutumiseen. Nykyisellään alue on sodan jälkeen istutettua nuorta metsää. Sitä pirstoo 110 kV:n voimalinja ja rautatielinja. Jos tuulipuisto rakennetaan, alue muuttuu teollisuusalueeksi, mikä lisää pirstoutumista. Lisäksi reunavaikutukset lisääntyvät, kun teitä rakennetaan sekä itse tuulivoimalat rakennetaan. Tämä on omiaan muuttamaan alueen ominaispiirteitä vaikuttaen myös kasvillisuuteen ja eläimistöön. Tämä olisi myös selvitettävä ja arvioitava.

Säätö- ja varavoimaloiden tarve

Mahdollisesta säätövoiman tarpeesta tulee kirjoittaa selostukseen oma kappale, koska tästä asiasta on paljon epäselvyyksiä julkisuudessaakin. Tarvitseeko tuulivoima nykyään vielä säätö- ja varavoimaa? Jos tarvitsee, missä sitä Koverharin tuulivoimaloille tuotettaisiin?

Tarvittavat luvat, suunnitelmat ja päätökset

Täydellisyyden vuoksi voisi pohtia myös mahdollisen vesiluvan tarvetta, jos hanke yvan tulosten perusteella vaikuttaisi merkittävästi pohja- tai pintavesiin.

UUDENMAAN YMPÄRISTÖNSUOJELUPIIRI R.Y.

Leo Stranius
puheenjohtaja

Tapani Veistola
luonnonsuojeluasiantuntija

Kirjallisuusviitteet

¹ Eurobats-ohjeesta nro 3. Löytyy englanninkielisenä <http://www.eurobats.org/>

(Suomen muuttoaikatauluihin sovellettu suomenkielinen käännös toimitetaan helmikuun alkuun mennessä yhteysviranomaisen yhteyshenkilölle. (Tieto kääntäjältä))

² Tällainen tutkimus on esimerkiksi BERGMAN, G., AND K. O. DONNER 1964. An analysis of the spring migration of the Common Scoter and the Long-tailed Duck in southern Finland. Acta Zool. Fennica, 105:3-59. Se koskee vain kahta vesilintulajia, mutta sen avulla voidaan arvioida myös tarpeita linnustoselvitysten laajuudelle.

³ The distribution of breeding birds around upland wind farms

James W. Pearce-Higgins, Leigh Stephen, Rowena H. W. Langston, Ian P. Bainbridge ja Rhys Bullman

<http://www3.interscience.wiley.com/journal/122608445/abstract>

Tuulivoimasta ja linnuista on muuten esimerkiksi kaksi Euroopan neuvoston lähdetä:

HAAS, D. ym. 2003: Protecting Birds from Powerlines. A practical guide on the risks to birds from electricity transmission facilities and how to minimise any such adverse effects. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. Bern Convention.

LANGSTON, R.H.W. & J. D. PULLAN 2003: Windfarms and Birds. An analysis of the effects of windfarms on birds, and guidance on environmental assessment criteria and site selection issues. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. Bern Convention.